

בין א' לט"ו בשבט

יום עיון לקראת ט"ו בשבט – מכון מאיר

1. ראש השנה ב', א'

משנה ארבעה ראשי שנים הם ... באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו:

2. רמתים צופים ד'

לפי שיטת בית שמאי המחודדים היה באחד בשבט כי הרגישו אף דבר שאין מגולה כלל יותר מבית הלל כיון שהיו קרובים לנשמת משה רבינו ע"ה כנ"ל. ולכן קבעו ראש השנה הלכה באחד בשבט. כי באמת היניקה והגידול מתחיל בטבע באחד בשבט אבל היה עדיין בהעלם מאוד וכפי מדתם הרגישו בזה כנ"ל:

וזוהו שאמרו באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי. כפי שורשם ומדתם שהרגישו מקודם. אבל הבית הלל שהיה מצד החסד היה הרגשת הארתם בט"ו בשבט שקצת נגלה יותר. והיה במילוי הלבנה. וממילא ראש השנה לאילנות גם כן בט"ו בו שמתגלה קצת היניקה.

3. אוהב ישראל ראש חדש שבט וט"ו בו

ענין ט"ו בשבט צריך להבין ולדעת למה אז דוקא ר"ה לאילן כדברי ב"ה ולדברי ב"ש באחד בשבט (ר"ח ב.). גם להבין הלשון ר"ה לאילן מהראוי היה לומר ר"ה לאילנות ובהעיר לב ושום שכל. ... ומענתה נבין הטעם מהפולוגתא של ב"ש וב"ה. כי שניהם אמת צדקו יחדיו רק דברי ב"ש הם בסוד עלמין עילאין קדישין דלית מחשבה תפיסא בהו כלל שהם י"ה. חכמה ובינה. ולז"א בא' בשבט ר"ה לאילן כי הוא בחי' טלא עילאה ושרף האילן ושמים מוכיח על זה. כי שמאי הוא לשון שומא. כי אין שום השגה בהם רק בבחי' שומא כי לא באו להתגלות כנודע ודברי ב"ה הם מהעולמות אשר באו קצת להתגלות ואשר ניתן לנו רשות לדבר בהם. לעורך הנהגות העוה"ז. ולכן לענין דינא והנהגות העוה"ז הלכה כב"ה. והלל הוא מלשון הארה כמו (ישעיה יד. יב) הילל בן שחר. והמשכיל יבין כל זה היטב:

3. עין אי"ה שבת א', ב', קי"ב

ת"ר לעולם יהא אדם ענותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי. הוקרת החיים ובעליהם והאהבה להם, צריכה לעולם לבא מצד הצד העליון שיש בחיים. כלומר, מפני שכל אשר יחובר אל החיים יש בטחון

משקל על כח האור והחום, איזה מהם יותר נאה ויותר מתוקן, כי כל אחד פועל את פעולתו במקומו ובערכו. אמנם רק יחידים הנם אלה שאינם צריכים להעמיד להם מופת להיות להם למשל על דרך חייהם, כ"א הם בעצמם כחם רב לצעוד הדרך הישרה שהם רואים בעינם ההודרת לטוב להם ולבריות, אבל רובא דעלמא הם צריכים להעמיד להם למופת אנשי הרוח וגדולי הנפש ללכת בעקבותיהם בערך ההשפעה של התויית הדרך לכל אדם. ע"ז הורו לנו חז"ל, ששונה היא מאד מדת הענותנות ממדת הקפדנות: מדת הענותנות היא טובה כשהיא לעצמה במקורה, אצל המקור הגדול הענקי, שממציא לו דרכו ברום ערכה הכביר, וטובה ג"כ בהשפעתה על כל אדם, ג"כ הקטנים הרבה ממנו, שיציגו למשל את המדה הנחמדה ההיא להטות כלפי חסד ולהכריע את הצדדים המרובים שנוטים מן הטוב, אל הטוב והחסד והיושר. אע"פ שלא תעלה ביד הקטן את אשר עלה ביד הגדול, מ"מ הרבה טוב ושלוש ישתבועולם ע"י המדה הטובה הזאת. מה שא"כ הקפדנות, אם היא טובה במקורה, אצל הענק שבהשגחה האלהית הועמד לפלס דרך החיים לפני אדם רב, להראות באצבע על מרכז היושר והצדק הנכסף התכליתי, אבל איננו טוב כ"א באיש הגדול המקורי, אבל אם הקטן יציב לו אורח כזה למופת, הוא יפול למדחפות, הוא בקטנו לא יוכל כלל להבחין את' מדת מרכז הצדק ומה הוא הערך של הנטייה הראויה למחאה והתנגדות נמרצה, ונמצא שמדה זאת תביאהו להשחית את מדותיו ולאבד את שלום הסביבה שהוא חונה בה, ותועלתה רחוקה ממנו מהגיע. ע"כ, לעולם יהא אדם, האדם הנהוג, כלל האדם הצריך מאד ללימוד והזרחה, וצריך למופת להעמיד דוגמא לנפשו, ללכת בעקבות מי שגדול ממנו שעשה והצליח, יהא ענותן כהלל, את הלל רשאי וחיוב 'הוא' לקחת לו למופת ג"כ על מדרגתו הקטנה. ואל יהא קפדן כשמאי, חלילה להציב למופת את מדת קפדנותו של שמאי, שאם טובה וגדולה היתה לפי ערכו הגדול, ולפי רב כח השפעתו, וגדולת שכלו, ועצם נדיבת נפשו, וכוננתו העליונה והבהירה, אבל אין מדה זו יכולה כלל להיות מועתקת בהעתקה קטנה. מה שא"כ מדת הענותנות, היא יכולה ג"כ להיות נעתקת אצל כל אדם לפי ערכו, כ"א לפי כחו, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו.

להוציא ממנו, מעצמו או ממעשיו או מפעולותיו, בעת מן עתים, את הטוב והיושר שבו, את ההרגשים הטובים והנעלים, את ההנאות הנאות והיפות, שהם טובים לשעתם וטובים לעד ולעולם, טובים למי שנהנה מהם וטובים להכלל כולו. ובשביל הצד עליון הזה, שהוא המטרה שבחיים, שכל העולם כולו נברא בשבילו, ראוי לסבול ולשא ג"כ את כל הדברים הנגררים עמו, ש'אע"פ שפעמים רבות הם נטיים מזרר הטובה והישרה ומעקשים את יושר התעודה התכליתית של החיים, מ"מ סוף סוף יש למצא בכל דבר וענין יחש ג"כ אל הטוב והיושר, אל החכמה והצדק, בדרך רחוק או קרוב, שמצדו ראוי לסבול ג"כ את הפסולת והמותר המעוקם. וכל מה שיהי' האדם בעל נפש עדינה יותר ומלא דעה רחבה, ימצא ביותר קלות את התוכן הטוב הגנוז ג"כ בעומק כל מאורע שבחיים, שבעצמו הוא איננו מכוון יפה אל הטוב הראוי, שיכספהו כל בעל לב טהור. אמנם המשקל המושפע על הרעיונות של הבאים להתלמד מגדולי הדעת, צריך שיהיה לעולם אותו המשקל המכריע לכף הטוב והצדק, המברר לבריות, כי תכלית החיים ותועודתם הם הטוב והיושר, הצדק והחכמה, וכל החמודות שבהם יתרומם האדם ורוחו תתקדש ותתנשא. וזה הברור יושפע בשני אופנים: באופן הענותנות והסבלנות ובאופן הקפדנות והדיוק. הענותנות תראה איך גדול הוא כח הצדק והטוב, החוק המושרש בחיים בחסד עליון, אשר עשה את הכל לתכלית הטוב והצדק, עד שגם כל הדברים הרחוקים והמאורעות הקשים יש ביד הכח הכללי המוטבע על תכלית החיים לספחם אל הטוב ולהשתמש בהם לתכלית היושר והתיקון הנאה שבחיים. והקפדנות אמנם תשמש להראות לדעת, כי המרכז שאליו כל צדדי החיים ונטיותיהם צריכים לפנות הוא רק הטוב והצדק, והראוי לבל נכשל ע"י מחזה הסבלנות לדמות, כי כל הצדדים המתגלים כמו שהם בניוולם הם המה דרכי הטובה והנכון להחזיק בהם כשהם לעצמם. ע"כ אדון כל המעשים, ששתל בעולמו מאורים גדולים, חכמי לב, להורות את המין האנושי ארחות צדק, נתן כחות מחולפים בנפשות שונות של ענקי הרוח, אותם בעלי הדעה הגדולה, שברב חכמתם ובגדולת נפשם הם בוררים להם דרך לעצמם, איך להדריך את עצמם ואת בני דורם, ואיך להשפיע ג"כ על הדורות הבאים בכחם הנשגב. ... ע"כ באלו הענקים וכיוצא בהם, שראויים להיות מבררי דרך לעצמם ולעמוד כעמוד אש להאיר את מחשכי רבים ועצומים, אין לדון כלל לומר מי עדיף ממי, איזה כח יותר נאדר ויותר צריך להיות יקר וחביב, כמו שאין לתן